

KNĚŽSTVÍ

Večer před svým utrpením, kdy Ježíš ustanovil Eucharistii s příkazem „*To konejte na mou památku,*“ udělil apoštolům moc konsekrovat chléb a víno v jeho živou přítomnost i předávat tuto jedinečnou kněžskou moc dalším. O tyto úkony šlo až po přijetí Ducha sv. Pán jim nejednou naznačil jejich nezbytnost.

Své apoštoly Pán Ježíš na tuto svátost připravoval, už když je posílal po dvou hlásat zvěst o přiblížení se Božího království a uzdravovat; když přislíbil zbudování své Církve na Petrovi; rozmnožením chlebů a následnou eucharistickou řečí. Je přirozené, že po ustanovení Eucharistie následovalo Ježíšovo poučení. Ačkoli o neuvedené v evangeliu se nemůžeme opírat, přesto zde láká zmínka vize blah. Kateřiny Emmerichové, v níž se hovoří o tom, co odpovídá i logice: „Ježíš je poučil, že konsekrovat chléb a víno smí teprve až na ně sestoupí Utěšitel (Duch sv.). Učil je o kněžství a svatém pomazání, včetně přípravy křížma, použití olejů... Pomazal Petra a Jana, jmenováno je pomazání palců a ukazováčků (v nichž je držen konsekrovaný chléb)...“. Vše podstatné pro tuto svátost, kterou může udělit jen platně vysvěcený biskup (z moci předané apoštoly) pochází od Krista.

POVOLÁNÍ KE KNĚŽSTVÍ

Povolání ke kněžství je povoláním k službě, je povoláním k oběti, je povoláním k nejdůvěrnějšímu následování Krista. Po vzoru apoštola Pavla se kněz má stát „pro všechny vším, aby získal aspoň některé.“ (1 Kor 9,22)

Chceš o tomto povolání uvažovat?

Je to povolání k bezmezné lásce po vzoru Krista. Jde o lásku, která chce spásu všech.

Záleží ti na jejich spáse tak, že chceš s Kristem obětovat svůj život?

Chceš pro život naplněný Ježíšovou láskou zřici se toho, co nabízí svět?

A chceš do tohoto světa celým srdcem vnášet Kristovu lásku?

Říká-li srdce na tyto otázky ano, pak je to pravé povolání. Tou nejdůležitější činností pro ně je láska, která je pro všechny prvním a největším přikázáním. Pro tebe však má být víc – doslova naplněním života.

Svět potřebuje svaté kněze, proto před rozhodnutím se pro kněžství by mělo předcházet rozhodnutí se k svatosti. Kněz jako hlasatel evangelia má tuto radostnou zvěst vyzařovat. Jeho radost, víra, naděje a láska mají být „nakažlivé.“ Protože víra se šíří vírou a lásce může naučit jenom láska. Rozdávání radosti a naděje je tou pravou evangelizací, pocházející z Ducha svatého. Žitá zbožnost je důsledkem života s Kristem a je nesena nejhlubší úctou k Trojjedinému Bohu.

Otázku povolání by měl každý uchazeč probrat i s Matkou a Královnou kněží a sám sobě položit otázku, zda ji chce přijmout jako Jan.

Není vznešenějšího povolání než být zde „druhým“ Kristem a tím mu sloužit. On, Mistr a Pán se však snížil k úloze služebníka, ke službě konané otroky (učedníkům umýval nohy) i k smrti určené pro nejhorší otroky. – Vše pro naši spásu z pouhé lásky.

Potřebujeme dobré kněze. - Jaké si však vyprosíme, takové budeme mít.

Svätost kněžství není tedy jen věcí kandidátů, ale nás všech! – Služba povolání je službou náročnou a proto o to víc potřebují našich modliteb. Jejich „lidství“ je bude provázet i v následování Krista, jenž sám na hoře Olivové prosil v úzkosti apoštoly o pomoc modlitbou. Také kněží potřebují naše modlitby pro své povolání. Duch Svatý je ten, který z těchto služebníků dělá zprostředkovatele Boží lásky a milosrdenství (aniž zasahuje do jejich svobody a lidských potřeb).

Společně s nimi jsme součástí mystického Kristova těla – oni však mají za úkol být svému lidu duchovními vůdci a na tajemném „kmeni“ zprostředkovateli „mízy.“

Nejen, že budeme mít kněze jaké si vyprosíme, ale jací duchovní vůdci, taková naděje na život farností. Jako příklad stačí vzpomenout na zapadlý a duchovně mrtvý Ars, z něhož svatost Jana Marie Vianney udělala nejen zbožnou obec, ale i poutní místo, kde ho ročně vyhledávalo na 30 000 a nakonec prý až 100 000 lidí. Prostí i vznešení kajícíci se v jeho zpovědnici zbavovali duševní bídy a získávali pokoj a posilu k lepšímu životu. Na druhé straně se vyskytují kněží, kteří své povolání opouštějí nebo jsou některými lidmi označováni za příčinu, pro kterou lidé odmítají život v církvi. Někteří pohoršením od slabých omlouvají svůj negativní postoj.

Vzpomeňme, co Pán Ježíš říká o moci modlitby a síle víry. S vírou hořčičného zrna (Mt 17,21) a vytrvalou modlitbou budeme moci být církví, která osloví svět. Vyprošujme mu duchovní povolání a dostatek kněží, odpovídajících Boží vůli. – Že je to v síle jednotlivých farností možné, ukázaly modlící se matky v Lu Monferrato na konci 19. století.

Jde o italskou vesničku Lu, sotva se 3000 obyvateli (50 km vých. od Turína). Matky zde v srdcích nosily přání, aby se některý z jejich synů stal knězem nebo aby některá z jejich dcer dala svůj život zcela do Boží služby. Za vedení faráře Mons. Alessandra Canory se každé úterý setkávaly před svatostánkem v modlitbách o duchovní povolání. Stejně tak každou první neděli po přijetí svátostného Krista s tímto úmyslem. Díky důvěryplné modlitbě matek a otevřenosti rodičů nastala v rodinách hluboká atmosféra radostné křesťanské zbožnosti, a tak děti mohly o mnoho snadněji rozpoznat své povolání. Pán Ježíš řekl: „*Mnoho je povolání, ale málo vyvolání*“ (Mt 22,14) - těch, kteří povolání přijmou. Bůh vyslyšel modlitbu matek jak to asi nikdo neočekával:

Z vesnice pod 3000 obyvatel v krátké době vzešlo 323 duchovních povolání, z toho 151 řeholních a diecézních kněží a 171 řeholních sester, patřících do 41 různých kongregací.

Z některých rodin byla dokonce i 3 nebo 4 povolání; z rodiny Rinaldi Bůh povolal celkem 7 sourozenců (2 saleziánské misionářky a 5 kněží, z nichž byl Filip již blahorečen). Tento příběh ukazuje, že možné je všechno, ale záleží na rodinách, které se rozhodnou následovat v modlitbě a vlastním „fiat“ Pannu Marii.

Blah. Filip vzpomínal na víru rodin v Lu se slovy: „Byla to víra, skrze kterou mohli naši otcové a matky říci: ‚Děti nám daroval Pán, a jestliže je volá, nemůžeme říci ne!‘

Po deseti letech se spolu všichni dosud žijící povolání setkávali, sjíždějící se do rodné vesnice z celého světa. Podle slov faráře bylo setkání pro všechny svátkem vděčnosti Bohu, který v Lu vykonal tak velké věci.

Modlitba, kterou se modlily matky z Lu byla krátká, jednoduchá a hluboká:

„Bože, dej, aby se jeden z mých synů stal knězem! Já sama chci žít jako dobrá křesťanka a své děti chci vést ke všemu dobrému, abych dostala milost darovat ti, Bože, jednoho svatého kněze!“

Není k tomu co dodat, jen zopakovat Kristovu výzvu: „*Proste Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň*“ (Mt 9,38).

Podle Harvé de la Tour je sedm tajemství, jak získat povolání ke kněžství ve vlastní rodině. Těmi jsou: Často se modlit. Posvěcovat sama sebe. Být zdrojem inspirace. Prožívat mši svatou. Vážít si kněžství. Milovat chudé. Přijímat Boží vůli. (*Jeho článek uveď Mezinárodní report 11 / 2003.*)

Mezi vším vyniká úcta ke mši svaté. Blah. Charles de Foucauld, když po svém obrácení uslyšel kázání o hodnotě mše svaté, rozhodl se stát knězem. Po celý život žasl nad milostí kněžství pro nerozlučné spojení s Eucharistií a ke konci života napsal: „Celý vesmír je ničím ve srovnání s Vesmírem, který bydlí ve svatostánku.“ Žasl pro vědomí, že je jeho nositelem.

Pro blah. Edwarda Poppe se Eucharistie stala středem života a každodenní mše svatá jeho vrcholem. Prosil Pána o to, aby byl jeho živým svatostánkem a jako kněz jeho nástrojem, v němž a skrze nějž by Bůh působil, proto se mu dal zcela k dispozici. Výsledek byl patrný v jeho radách a udivenému příteli, který ho vyhledal v nouzi, prozradil, že při řeči sám svým způsobem naslouchá i tomu, co v něm k věci říkal Pán skrze milost Eucharistie. Proto mu mohl pomoci. Toto umění dvojího naslouchání je také další žádoucí vlastností kněze.

Velikost kněze je v jeho službě, kterou na sebe se svátostí kněžství přijal. Nesmí však opomíjet Ježíšovo upozornění: „*Služebník není nad svého pána.*“ (Jan 15,20); může čekat podobný úděl, i to, že mnozí nedají na jeho slovo, jako nedali na slovo Pána Ježíše. Při přijímání výzvy ke službě přijímá i příslib Kristův: „*Kdo mně chce sloužit, ať mě následuje, a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Kdo mně slouží, dojde cti od Otce.*“ (Jan 12,26)

K důležitosti kněze jako muže modlitby, je údajně Janem Maria Vianney připomenuto: „*Kdo chce zničit náboženství, začíná tím, že napadne kněze. Protože tam, kde není kněz, není nejsvětější Oběť, a kde není nejsvětější Oběť, náboženství umírá.*“

Kněz je zprostředkovatelem Boží milosti. V Kristově lásce je povolán sloužit až do krajnosti těm, za které Kristus vylil všechnu svoji Krev. Má žít ve ztotožnění se s Kristem, jehož slovy proměňuje chléb a víno v Tělo a Krev svého Pána a Spasitele. Je povolán, aby byl pro svoji obec věřících pastýřem po příkladu Pastýře a dovedl svěřené duše před Boží Tvář. Na věčnosti nebude posuzován podle úspěšnosti ve světě, ale podle lásky, s níž následoval Dobrého Pastýře.

Rozhodovat se pro kněžství, znamená ochotu tyto úkoly na sebe přijmout. Vlastní povolání se musí uskutečnit v srdci a je na něm, zda řekne Bohu své „fiat“, jako Panna Maria – na celý život!

Povolání Pánem pozná každý sám ve svém srdci. Podíváme-li se na vyvolení prvních dvanácti, je patrné, že zde nejsou podmínkou nějaké přirozené vlohy či osobní výkony. Písmo nám ukazuje jejich těžkopádnost, nestálost, dokonce i nevěrnost. Povolání Kristem vychází pouze z jeho svobodného rozhodnutí a při poslední večeři říká svým apoštolům:

„*Ne vy jste si vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás a ustanovil jsem vás, abyste šli a nesli ovoce ... a Otec vám dá, oč byste prosili v mém jménu.*“ (Jan 15,16) Zmíněný sv. Jan Vianney neměl podmínky, nezvládal studium, do poslední chvíle se zdálo, že se nebude moci stát knězem. Pro jeho zbožnost generální vikář nakonec rozhodl proti názorům druhých: „*At' je pro ni připuštěn k svěcení; milost Boží nahradí, čeho se mu nedostává na vědomostech.*“

Povolání Ježíšem je velmi účinné a hraje později velmi významnou roli. Vlastní odpověď „*fiat*“ na toto volání je otevřením se přílivu milostí, s nimiž je povoláný schopný nejen jít za Ježíšovým hlasem do jeho služby, ale také v ní vytrvat a přinést mnoho ovoce.

Na sv. Janu Vianney je velmi zřetelně vidět to, co píše prof. Lad. Pokorný: „*Nejzřetelnějším a nejúčinnějším zvěstováním spásy je oběť. Sám Kristus to řekl, když mluvil o dobrém Pastýři, a jeho rozhodnutí, dát život za ovce.*“ Nejde o nic jiného než o následování Krista, jehož poslání má svůj vrchol v oběti kříže.

Jak napsal sv. Albert Veliký, není nic vyššího nad kněžství a nic vznešenějšího nad zpřítomňování živého Kristova těla. S tím souvisí i vlastní oběť bez nějakých výhrad. Kněžství (i další svátost - manželství) je svátost ke službě společenství. A kněz pro vlastní spásu přispívá službou druhým. Jedná se o odpovědnost za širší společenství než jakým je všeobecně míněná rodina. Z toho vyplývá i širší povolání k oběti a k celibátu. Jak píše apoštol Pavel: „*Svobodný se stará o věci Páně... ženatý, jak by se zalíbil ženě, a je rozpolcen.*“ (1 Kor 7,33) Onu volnost pro plné nasazení odlišné, mimořádné a svaté službě dává celibát. Podíváme-li se na životy světců z řad duchovních, lehce usoudíme, že na jejich cestě nelze uvažovat o prostoru pro manželství, protože by ve spojení s ním nemohli vykonat to, co pro spásu druhých vykonali.

Svátost kněžství dává osobní účast na úradě Ježíše Krista, který je jako velekněz „*jediný prostředník mezi Bohem a lidmi.*“ (1 Tim 2,5) Ač jsme „*celé společenství jako takové kněžské. Věřící vykonávají své křestní kněžství účastí na poslání Krista, kněze, proroka a krále, každý podle svého vlastního povolání. .. svátostmi křtu a biřmování jsou věřící posvěceni, aby tvořili, ... svaté kněžstvo*“ (KKC 1546), oné osobní účasti na úradě J.K. se dostává pouze skrze zvláštní svátost, svěcením pro službu všeobecnému kněžství. Skrze svátost je vysvěcovanému na kněžství vlévána milost Ducha Svatého k plnění nového poslání.

Kristus je ve službě svátostného kněžství sám přítomen a kněz jedná v jeho osobě. (KKC 1548) Přesto „*Kristova přítomnost v knězi se nemá chápat tak, jako by kněz byl obrněn proti veškeré lidské slabosti; proti vládychtivosti, omylům, či dokonce proti hříchu. Síla Ducha svatého neručí za všechny skutky kněží stejným způsobem. Zatímco ve svátostech je tato záruka dána tak, že ani hřích udělovatele svátosti nemůže zabránit účinku milosti, existuje mnoho jiných činů, v nichž jeho lidský charakter zanechává stopy, jež nejsou vždy znamením věrnosti evangeliu, a které proto mohou následovně škodit apoštolské plodnosti církve.*“ (KKC 1550) A přesto potřebujeme svaté kněze.

Počínaje dobou apoštolskou traduje se v katolické Církvi jen jedno služebné kněžství, avšak ve trojím odstupňování, jako úrad biskupský, kněžský a jáhnský. Po určitý čas existovala i nižší svěcení, např. lektorát, akolytát..., ale papež Pavel VI. je nahradil tzv. „*pověřením službou*“. Druhý vatikánský koncil zdůraznil, že biskupským svěcením se uděluje plnost svátosti kněžství, opravňující světit kandidáty na jáhny a kněze.

„Kněží ve výkonu své moci závisí na biskupech, jsou s nimi spojeni kněžskou důstojností a mocí svátosti kněžství podle obrazu Krista... jsou posvěceni, aby hlásali evangelium, aby se stali pastýři věřících a konali bohoslužby... Z moci svátosti kněžství se kněží podílejí na všeobecném rozsahu poslání, které Kristus svěřil apoštolům. Svůj posvátný úřad však vykonávají zejména v eucharistické bohoslužbě, kde zastupují Krista, hlásají jeho tajemství a spojují prosby věřících s obětí jejich hlavy.“ (KKC 1564-6)

Jáhni zaujímají nižší stupeň kněžské hierarchie. Při jejich svěcení biskup na ně vkládá ruce nikoli ke kněžství, nýbrž ke službě. Již tímto svěcením je jim vtiskováno nesmazatelné znamení, které „je připodobňuje Kristu, jenž se stal jáhnem“, totiž služebníkem všech. Jáhnové mají mimo jiné přisluhovat biskupům a kněžím při slavení božských tajemství, především eucharistie, rozdávat ji, být přítomni jménem církve při uzavírání manželství a žehnat mu, hlásat evangelium a kázat, předsedat pohřebním obřadům a věnovat se různým charitativním službám.“ (KKC 1570)

Ti, kteří se cítí povoláni ke kněžství, při svém rozhodování se vhodně obracejí o pomoc k svému duchovnímu rádci i když si vlastní otázku řeší s Ježíšem ve svém nitru. Žádost o vstup do semináře podávají zájemci po maturitě jako žádost ke studiu na kterékoli jiné vysoké škole. Přihlášku k vyplnění obdrží na biskupství nebo si ji mají možnost stáhnout i z internetu. Dostaví se pak na prostřednictvím kněze dojednaný pohovor u otce biskupa. K přihlášce potřebuje podrobnější životopis, kopii křestního listu, potvrzení o biřmování, o církevním sňatku rodičů, potvrzení o zdravotní způsobilosti a maturitní vysvědčení. Na pohovoru se dozví další informace týkající se toho, co předchází přijetí do kněžské formace.

Kandidáti zpravidla absolvují přípravný rok v Teologickém konviktu, kde dozrává jejich rozhodnutí a připravují se k přijímacím zkouškám na teologickou fakultu. Po jejím skončení přijímají jáhenské svěcení a pak většinou rok vykonávají tuto službu, připravující se na kněžství.

Po 2. vatikánském koncilu došlo k obnově jáhenství „jako vlastního a trvalého hierarchického stupně.“ „Stálé jáhenství, které se může udělovat ženatým mužům, je důležitým obohacením pro poslání církve. Je vskutku vhodné a užitečné, aby mužové, kteří v církvi fakticky konají jáhenskou službu, ať již v liturgii nebo v pastoraci, při sociálních nebo charitativních dílech, byli posílněni a těsněji spojeni s oltářem vkládáním rukou, dochovaným už od apoštolů, aby pak plnili svou službu účinněji s pomocí svátostné milosti jáhenství“ . (KKC 1571)

V KRISTOVĚ SLUŽBĚ A V JEHO JMÉNU

Život ze svátosti kněžství představuje plné využívání milostí obdržených při svěcení pro službu těm, ke kterým je dotyčný poslán. Prakticky to znamená „být pro všechny vším“ – být osobou v níž k nim přichází Kristus, být služebníkem Krista i jeho lidu.

Posilu ke všem úkolům čerpá z modlitby a ze spojení s Kristem. Žije pro něho a s ním a v něm zprostředkovává spásu věřícím.

Žít ze svátosti kněžství znamená být nejen nositelem milostí, ale i sám být milostí posilován (až nesen). Přesto život z této svátosti se vyznačuje především obětí – až po vydání se do krajnosti, protože jde o důsledné následování Krista a ztotožňování se s ním v jeho vrcholné oběti, kterou při každé mši svaté ve spojení s ním zpřítomňuje.

Slova z ustanovení eucharistie, jejichž výklad použil papež Jan Pavel II. v listu kněžím k Zelenému čtvrtku 2005, naznačují podstatu kněžského života, související s nejuznejším přijatým úkolem – k jehož plnění kněz čerpá posilu z vlastní přijaté svátosti kněžství. Mnohé o podílu na Kristově oběti již bylo řečeno v textu ke svátosti Eucharistie.

Papež Jan Pavel II. ve zmíněném listě říká: „*žije-li celá církev z eucharistie, musí mít kněžské bytí zvláštním způsobem „eucharistickou podobu“.* Slova ustanovení eucharistie proto pro nás musí být nejen konsekrační formulí, ale „*formulí života*“.

Tím nejvýraznějším je vztahování konsekračních slov na sebe – „naučení říkat je i za sebe“ – což v dogmatice učil P. Němeček a P. Vinklárek jako potřebné, aby ta slova byla vyřčená zcela pravdivě. Jde o povolání dát se za druhé a vše podřídit tomuto povolání s Kristem, novému hodnotovému žebříčku. – Zde jsem si dovolil použít slov P. Marcela Javora a vracím se k úryvkům papežova listu:

Ježíšovo díkůvzdání při mši svaté nemůže neutvářet život kněze zcela zasvěceného do služby Božího království. Jde o stálé projevování vděčnosti. Zesnulý otec Antonín z Jejkovské farnosti všechny svým příkladem i opakovanými slovy učil za všechno Bohu děkovat. Děkovat za kříže, za situace nám nepříjemné stejně jako za obdržení příjemného dobra. A ono to má skutečně značný efekt ve vytvoření pozitivního postoje a přijímání Boží vůle ať je jakákoliv či dopouští-li cokoliv. Vděčnost vtahuje do Boží blízkosti. To platí pro kněze i laiky.

Papež také kněžím připomíná, že *v usebraném tichu liturgického shromáždění opakující úctyhodná Kristova slova, se stávají privilegovanými hlasateli tohoto tajemství spásy. Jako první obdrželi milost, která je pozvedá z vlastních slabostí. Dává také synovsky důvěrný vztah, v němž smíme volat „Abba, Otče“ (srov. Gal. 4,6; Řím 8,15). To je třeba ze svého kněžství žít jako závazek k postupu na cestě dokonalosti. Svatost - výraz plný spásy pak ukazuje na věrohodného zvěstovatele spásy.* V jeho životě má být skutečnost spásy viditelně prožívaná. Hodně nevěřících posuzuje otázku pravdivosti učení podle způsobu života učitele. A to nejen dnes: Již sv. Dominik při cestě s biskupem Diegem D’Azebes přes Montpellier přišel na to, že za neúspěchy tamních cisterciáckých mnichů, pověřených misijním působením mezi bludaři, stojí jejich nevěrohodný život. Větší váhu než jejich věroučné znalosti měli valdenci a albigenci, protože lidé nedbali na slova, ale hleděli na život kazatelů. Tato zkušenost je podstatná i pro dnešek a snad ještě více o to, oč rychleji se v současnosti šíří to, co je negativní.

K tomuto lze přidat z dalších slov papeže: „*My, kněží, jsme těmi, kdo slaví i kdo stráží svatosvaté tajemství víry. Z našeho vztahu s eucharistií vychází nejnáročnější smysl „svatého“ postavení našeho života, který musí vyzařovat z celého našeho způsobu bytí, ale především ze samotného způsobu slavení. Vstupme proto do školy svatých! ... je třeba dát našemu posvěcení žár důvěrného vztahu s Kristem, od něhož náš život přijímá radost a smysl.*“ – Kněz vyzařující radost přitahuje!

K tomu patří i výsledek, na jaký papež ukázal slovy: „*nebudou chybět povolání, jestliže se pozvedne způsob našeho kněžského života, budeme-li více svatí, radostnější, nadšenější*

v zastávání naší služby. **Kněz ‚uchvácený‘ Kristem** (srov. Flp 3,12) **snadněji ‚uchvátí‘ druhé, aby se rozhodli vydat se za stejným dobrodružstvím.**“

Slova k životu ze svátosti kněžství lze zakončit papežovým poukázáním na Pannu Marii, Matku kněží a učitelku eucharistického tajemství, ukazující „že je třeba setrvat ve společenství jejího Syna ukrytého pod rouškou eucharistie... a mít na mysli povzbudivá Ježíšova slova: ‚To je tvá matka.‘“ (Jan 19,27)

PŘIJETÍ SVÁTOSTNÉ SLUŽBY

Je spojeno se svěcením, které může vykonávat pouze biskup. Vzhledem k důležitosti v životě církve, koná se slavnostním způsobem v katedrále, za účasti věřících. Pro posvěcení nového biskupa je podle starobylé praxe vyžadovaná účast více biskupů. K právoplatnému svěcení pro biskupský úřad je potřebný i zvláštní výnos papeže.

„Podstatný obřad svátosti kněžství spočívá pro všechny tři stupně ve vkládání rukou biskupa na hlavu svěcence, jakož i ve specifické modlitbě svěcení, kterou se vyprošuje vylíti Ducha svatého a jeho darů potřebných pro službu, pro kterou je kandidát svěcen.“ (KKC 1573)

Následující pohled na jednotlivé stupně svěcení pokračuje v pořadí uváděném katechismem, od biskupského svěcení (znamenajícího plnost svátosti) po jáhenské.

„Biskupské svěcení uděluje spolu s kněžským úřadem také úřad učitelský a pastýřský ... vkládáním rukou a slovy svěcení se uděluje milost Ducha svatého a vtiskuje posvátné znamení, takže biskupové jedinečným a viditelným způsobem zaujímají místo samého Krista učitele, pastýře a velekněze.“ „A tak se biskupové stali skrze Ducha svatého, který jim byl dán, pravými a autentickými učiteli víry, velekněžími a pastýři.“ (KKC 1558)

Průběh biskupského svěcení:

Při svěcení na biskupa v jeho katedrále je po zahájení mše sv. čten apoštolský list papeže. Následuje bohoslužba slova a po evangeliu hymnus k Duchu svatému.

Je přečteno ustanovující papežské pověření, po kterém hlavní světitel pokračuje promluvou (homílií). Na závěr se dotazuje kandidáta a přijímá jeho slib.

Po něm svěcenec uléhá na zem na znamení nejhlubší pokory a úcty před Bohem. Jde o akt zvaný prostrace z lat. prostratio. Obličejem k zemi a vzpaženýma rukama, vyjadřuje plné podrobení se a pokornou prosbu. Tuto polohu zaujímá po dobu, v níž se církevní obec modlí litanie ke všem svatým. (Tato prostrace mimo kněžských svěcení a slibu řeholnic je praktikovaná pouze na Velký pátek na znamení hluboké bolesti spojené se smrtí Krista za nás na potupném kříži.) Po litaních světitel stojí obrácen k lidu a s rozpjatýma rukama pokračuje:

Vyslyš, Bože, naše pokorné prosby: vylej na tohoto služebníka v plné míře milost kněžského pomazání a posilni ho svým požehnáním. Skrze Krista, našeho Pána. - Amen.(je odpověď přítomného lidu)

Vlastní obřad pokračuje vkládáním rukou světitele a jeho konsekrační modlitbou, při které dva jáhni drží nad hlavou svěcence otevřený evangeliář.

Svěcenec pak kleká před světitelem, stojícím s mitrou před sedadlem. Světitel a po něm ostatní biskupové mlčky vkládají ruce na hlavu svěcencovu a pak zůstávají kolem jeho sedadla do konce konsekrační modlitby.

Jeden z jáhnů podává světiteli evangeliář a po vložení otevřeného na hlavu klečícího svěcence je dva jáhni po celou konsekrační modlitbu drží nad svěcencovou hlavou. Všichni odloží mitru a s rozpjatýma rukama světitel pronáší tuto konsekrační modlitbu:

„Bože a Otče našeho Pána Ježíše Krista, Otče milosrdenství a Bože veškeré útechy, který přebýváš na výsostech a shlížíš na všechny ponížené, který víš všechno dříve, než se to stane, a slovem své milosti dáváš řád svému svatému lidu. Ty jsi na počátku vyvolil pokolení spravedlivých pocházející z Abraháma, ustanovil jsi knížata i kněze, a tak jsi nikdy nenechal svou svatyni bez bohoslužby. Tobě se od počátku světa zalíbilo být oslavován v těch, které sis vyvolil.“

Polohlasně se připojují ostatní biskupové, jako spolusvětitelé k pokračující modlitbě: „Sešli nyní i na tohoto vyvoleného sílu Svatého Ducha, která z tebe vychází. Dej mu Ducha, který vede a vládne, Ducha, kterého jsi dal svému milovanému Synu Ježíši Kristu. Ducha, kterého on daroval svatým apoštolům, kteří zakládali církve v jednotlivých místech jako tvou svatyni, ke slávě a ustavičné chvále tvého jména.“

Hlavní světitel sám s rozpjatýma rukama pokračuje: „Nebeský Otče, ty znáš srdce člověka: shlédni na tohoto svého služebníka, kterého sis vyvolil k biskupské službě: dej, ať je tvému svatému lidu pastýřem, ať ti slouží v plnosti kněžství bezúhonně dnem i nocí, ať stále vyprošuje pro tvůj lid slitování a přináší ti dary tvé svaté církve. V síle Ducha, který mu byl dán v plnosti kněžství, ať má z tvého pověření moc odpouštět hříchy, ať z tvého ustanovení rozděluje úřady a služby, a z moci, kterou jsi dal apoštolům, ať rozvazuje všechna pouta. Ať se ti líbí pokorou a čistotou srdce a je líbeznou vůní před tvou tváří. Prosíme o to skrze tvého Syna, Ježíše Krista, neboť skrze něho ti náleží všechna moc i čest i sláva se Svatým Duchem ve tvé svaté církvi nyní i na věky věků.“ Všichni odpoví „Amen.“

Mezi tzv. doprovodné obřady patří: mazání hlavy křížmem; předání evangeliáře a insignií - prstenu, mitry a pastýřské berly.

Po vzájemném pozdravení pokoje následuje Vyznání víry a bez přímluv slavení Eucharistie, kterému předsedá nově vysvěcený diecézní biskup.

v případě diecézního biskupa uvedení na biskupský stolec. Od té chvíle předsedá slavnosti eucharistie.

Po modlitbě po přijímání, za zpěvu Te Deum, prochází nově vysvěcený biskup s mitrou a berlou kostelem v doprovodu dvou světitelů a všem žehná.

Průběh kněžského svěcení:

Obvykle bývá udělováno více kandidátům v jedné bohoslužbě.

Po evangeliu jsou kandidáti s jáhenským svěcením představeni. Pak je homilie biskupa a slib kandidátů. Při modlitbě litaní (za prostrace popsané u biskupského svěcení) jáhni leží na zemi.

Biskup pak s rozpjatýma rukama čelem k lidu se modlí:

„Vyslyš nás, všemohoucí Bože: Sešli požehnání Svatého Ducha a těmto svým služebníkům, kteří mají být vysvěceni ke kněžské službě; dej mu potřebnou milost a sílu a neustále jim uděluj své dary. Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána. - „Amen.“

Jednotliví kandidáti poklekají před biskupem na sedadle a ten jim vkládá ruce na hlavu. Když vstanou a jdou na místo, kněží mající na sobě štólu, jim rovněž kladou ruce na hlavy.

Při konsekrační modlitbě přítomný lid stojí. Biskup bez mitry ji s rozpjatýma rukama pronáší nad klečícím kandidátem:

„Stůj při nás, Svatý Otče, všemohoucí věčný Bože, původce lidské důstojnosti a dárce všech milostí. Skrze tebe se všechno rozvíjí a upevňuje. Ty utváříš svůj lid jako královské kněžstvo a volíš si z něj služebníky, aby v síle Ducha Svatého zastávali různé úřady a sloužili Kristu, tvému Synu.

Už v době starozákonní jsi ustanovil posvátné služby: Vyvolil jsi Mojžíše a Árona, aby vedli a posvěcovali tvůj lid, a podřizoval jsi jim pomocníky, aby spolupracovali na tvém díle. Když Izrael putoval pouští, dal jsi Mojžíšova ducha sedmdesáti starším, aby s jejich pomocí snáze vedl tvůj vyvolený lid. Na Áronově důstojnosti jsi dal účast i jeho synům, aby podle Zákona konali před tebou kněžskou službu a ve stánku ti přinášeli oběti, které byly náznakem a stínem budoucích dober. A v posledním čase jsi, Otče Svatý, poslal na svět svého Syna Ježíše, apoštola a velekněze našeho vyznání. Mocí Svatého Ducha ti sám sebe přinesl jako oběť neposkvřenou a na svém poslání dal účast svým apoštolům, za které prosil, aby byli posvěceni pravdou. Tys jim pak dal pomocníky, aby po celém světě zvěstovali a naplňovali dílo spásy. Také nám, nástupcům apoštolů, dej, Bože, pomocníky, ať nám v naší nedostatečnosti pomáhají vykonávat apoštolský úřad.

Uděl, prosíme, všemohoucí Otče, tomuto svému služebníkovi hodnost kněžskou: obnov v něm Ducha svatosti ať vytrvá v kněžské službě, kterou od tebe přijímá, a jeho život ať je pro tvůj lid povzbuzením a příkladem. Ať se svým biskupem poctivě spolupracuje, a tak slova evangelia, která bude hlásat, ať milostí Ducha Svatého přinášejí hojný užitek v lidských srdcích a šíří se do všech končin světa. Spolu s námi ať je věrným správcem tvých tajemství, aby se tvůj lid neustále obnovoval koupelí znovuzrození a sytil z darů tvého oltáře, aby hříšníci docházeli odpuštění a smíření a nemocným se dostávalo útěchy a pomoci.

Ať je, Bože, s námi spojen, abychom se společně dovolávali tvého milosrdenství pro lid, který jsi nám svěřil, i pro celý svět. Dej, ať se v Kristu shromáždí všechny národy a v jednotě tvého lidu dosáhnou svého cíle a dovršení v tvém království. Prosíme o to skrze tvého Syna, Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha Svatého žije a kraluje po všechny věky věků. – (Všichni odpovídají:) „Amen.“

K doprovodným obřadům patří: oblékání kněžského roucha, pomazání rukou křížem, předání chleba a vína.

Pozdravení pokoje se slibem věrnosti skládaným do rukou biskupa je výrazem toho, že je biskup považuje za své spolupracovníky, syny a bratry a oni že se mu zavazují láskou a poslušností.

Po pozdravení pokoje a (je-li na ten den předepsané) Vyznání víry, pokračuje slavení eucharistie.

Průběh jáhenského svěcení je obdobný, jen se liší:

v modlitbě po litaniích s prostrací kandidátů (a dalších uvedených).

Biskup stojící s rozpjatýma rukama čelem k lidu říká:

„Pane a Bože, vyslyš milostivě tyto prosby a pomáhej mi, když nyní budu konat svou službu. Požehnej a posvěť našeho bratra, o němž věříme, že je způsobilý konat posvátnou službu. Skrze Krista, našeho Pána. - „ Amen.“

Další modlitba nad klečícím svěcencem zní:

„Stůj při nás, Bože všemohoucí, dárce milostí, ty, který všemu dáváš řád a rozděluješ úřady a služby. Ty zůstáváš bez proměny, a obnovuješ všechno. Ty ve své prozřetelnosti všechno řídíš a v každé době rozdáváš potřebné dary skrze našeho Pána, Ježíše Krista, neboť on je tvé slovo, moc a moudrost. Jeho tělo, svou církev, zahrnuješ množstvím nejrůznějších milostí, aby v rozličnosti svých údů rostla v jediný a podivuhodný svazek skrze Ducha Svatého. Buduješ svou církev, aby rostla v nový chrám. Povoláváš v ní své služebníky, které církev pověřuje trojím stupněm posvátné služby, jako jsi v době starozákonní vyvolil syny Leviovy, aby konali službu při tvém svatostánku. Podobně i na počátku života tvé církve Duch Svatý vedl apoštoly tvého Syna, že ustanovili sedm mužů dobré pověsti ke každodenní službě, aby se sami mohli více věnovat modlitbě a hlásání tvého slova. Tyto vyvolené muže modlitbou a vkládáním rukou ustanovili k službě u stolu.

Shlédni, prosíme, Bože, milostivě, také na tohoto svého služebníka, kterého ustanovujeme k jáhenské službě, aby přísluhoval u tvého svatého oltáře. Prosíme tě, Bože: Sešli na něho Svatého Ducha, ať ho posilní sedmerým darem tvé milosti, aby věrně konal tuto službu. Ať má hojnost všech ctností: lásku nepředstíranou, horlivost v péči o nemocné a chudé, skromnou autoritu ryzost a čistotu, věrnost a duchovní kázeň. Ať celým svým životem jde za světlem tvých příkázání, a jeho bezúhonnost ať získává tvůj lid, aby ho následoval; ať je jeho chloubou svědectví dobrého svědomí, ať je pevný a stálý a v Kristu ať vytrvá až do konce. Ať zde na zemi následuje tvého Syna, který nepřišel, aby se mu sloužilo, ale aby sám sloužil, a jednou ať s ním kraluje v tvém věčném království. Neboť on s tebou v jednotě Ducha Svatého žije a kraluje po všechny věky věků. - „ Amen.“

K doprovodným obřadům patří: oblékání jáhenské štóly a dalmatiky i předání evangeliáře.

Při slavení eucharistie někteří z nově vysvěcených jáhnů přinášejí chléb a víno, jeden asistuje biskupovi a při velké doxologii pozvedá kalich. Jáhni také pomáhají s rozdělením eucharistie.

Podstatným účinkem kněžského svěcení je nezrušitelné znamení. Tuto svátost proto nelze opakovat. Právoplatně vysvěcený kněz může být za určitých podmínek sice osvobozen od povinností převzatých při svěcení, ale laikem ve vlastním slova smyslu už se stát nemůže. Laicizace v jeho případě by představovala, že již nesmí vykonávat kněžskou funkci. Pro nezrušitelné znamení nemá používané slovo odpovídající význam.

Katechismus připomíná, že „*Nehodnost posvěceného služebníka nebrání Kristu, aby skrze něho působil, protože jeho prostřednictvím jedná a působí spásu koneckonců sám Kristus.*“ (KKC 1128) Připomenuta jsou zde i slova sv. Augustina: „... *Duchovní síla*

svátosti je jako světlo: přichází čisté k těm, kteří mají být osvíceni, a není zakaleno, i když musí procházet nečistými bytostmi. “

A Kristovy spásné milosti je nám nevyhnutelně potřeba.